

V Martine odhalili pamätník Karola Guleju

Autor: Magdalena Lackova,

Pod mohutnou lipou čupí náhrobný kameň. Skromný veľkosťou, no nesúci meno výnimočného človeka. V nedeľu 14. augusta 2016 uplynulo presne 100 rokov od narodenia učiteľa, historika - oživovateľa slovenského drotárstva Karola Guleju. Pri tejto príležitosti bol na Národnom cintoríne v Martine odhalený jeho pamätník. Iniciátormi spomienky boli: novinár a spisovateľ Dušan Mikolaj pôsobiaci v Kysuckej kultúrnej nadácii a bývalý primátor mesta Vrútky Ľubomír Bernát. S Gulejom sa prišli rozlúčiť aj Dlhopolčania.

Zanietený učiteľ

V roku 1938 prišiel učiť do našej obce 22-ročný rodák z Priekopy pri Vrútkach Karol Guleja. Mladému človeku s citom pre národopis a kultúru učarovala javornícka dedina. Najmä jej ľudia - hrdé a pracovité ženy v krojoch a svetaznalí drotári. Natoľko obdivoval ich prácu, až sa jej rozhodol dať nový rozmer. Po roku príprav spoločne s učiteľským zborom a obyvateľmi obce zorganizoval v júli 1940 vôbec prvú výstavu drotárstva a jeho národopisu. Nezabudnuteľné expozície, z ktorých najvýznamnejšia patrila drotárskemu majstrovi Jozefovi Holánikovi - Bakošovi navštívilo takmer 15 000 ľudí. Táto výstava sa o dva roky stala základom Drotárskeho múzea v Budatínskom hrade. To už Karol Guleja pôsobil v Žiline. V roku 1969 emigroval s celou rodinou do nemeckého Mníchova. Láska k vlasti a remeslu predkov v ňom však ostala. Celé roky neúnavne zbieral rôzne materiály o drotárstve. Výsledkom jeho snaženia bola kniha Svet drotárov, ktorú vydala Matica slovenská v roku 1992. Odvtedy navštevoval rodný kraj pravidelne. Do Dlhého Poľa zavítal po 60 rokoch v roku 2000, kedy sa stal aj čestným občanom obce.

Poslednýkrát ju navštívil v roku 2008 pri príležitosti drotárskej výstavy *Dlhopoľskí páni majstri*, ktorá sa konala v rovnakých priestoroch ako tá, ktorú zorganizoval mladý učiteľ. V tom istom roku vyšla kniha Dušana Mikolaja *Odrôvaný svet Karola Guleju* a významná osobnosť slovenského drotárstva bola aj inšpiráciou ceny, ktorú udeľuje Kysucká kultúrna nadácia od roku 2007. Karol Guleja propagoval remeslo našich predkov skutočne dlho, zomrel 7. júna 2013 vo veku 96 rokov. Hoci je pochovaný v Mníchove, jeho duša ostala v rodnom kraji.

Medzi osobnosťami

Niet preto divu, že symbolickým miestom jeho posledného odpočinku sa stal Národný cintorín v Martine. S charizmatickým učiteľom, zberateľom a historikom sa prišli rozlúčiť jeho známi, priatelia, ľudia, ktorým vstúpil do života a ovplyvnil ich v tom najlepšom zmysle slova. V korunách stromov šumelo a na pietnom mieste zaznelo *Kto za pravdu horí* v podaní folklórnej skupiny Drotár z Dlhého Poľa. Po úvodnom slove Dušana Mikolaja, Ľubomíra Bernáta a Gustáva Maňovčíka slávnostne odhalili náhrobný kameň. Nad menom propagátora drotárstva sa vyníma logo Drotárie od výtvarníka Miroslava Cipára - držiteľa ceny Karola Guleju. Po jeho stranách stoja drôtené postavičky Ladislava Mikulíka, ktoré pre túto príležitosť priviezol ďalší držiteľ ceny Jozef Michtalík. Prítomným, medzi ktorými bola aj nositeľka ceny Anna Nižňanská a Božena Blahušiaková z mestského úradu vo Vrútkach, sa prihovarila starostka obce Dlhé Pole Dana Veveričiková a kronikárka Klára Trháčová. Minútu ticha dojemne doplnil básnický prednes riaditeľa Slovenského národného literárneho múzea Jozefa Beňovského. Zo srdca zneli aj slová Gustáva Maňovčíka z Matice Slovenskej a Petra Kurhajca zo Spoločnosti Ferdinanda Martinenga v Bratislave. Po príhovore Zuzany Kmeťovej - riaditeľky Považského múzea v Žiline sa prítomní počas drotárskych piesní aspoň v duchu ocitli v koži potulného remeselníka, ktorý opúšťa svoju rodinu, aby jej prácou v zahraničí zabezpečil obživu. A práve Karol Guleja bol jedným z tých, ktorí videli aj svetlú stránku ťažkého života drotárov, vnímal ich ako šikovných obchodníkov, skúsených cestovateľov, umelcov. Jeho poznatky výraznou mierou prispeli k poznaniu slovenského drotárstva. Za svoje celoživotné úsilie si zaslúžil obdiv a úctu. Vietor povieval a Národným cintorínom v Martine sa niesla jeho obľúbená pieseň *Duhopol, Duhopol*. Tí, ktorí ho mali radi, určite cítili jeho prítomnosť. Priatelia splnili jeho želanie a rozlúčili sa s ním na mieste, kde nepochybne patrí - medzi slovenské osobnosti. Po dôstojnej spomienke sa zúčastnení presunuli do kultúrneho domu v Dražkovciach, kde ešte rozvíjali načaté debaty a oživovali osobné stretnutia s nezabudnuteľným človekom.

